

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติ เป็นเอกลักษณ์ของชาติไทย ทั้งยังเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร เพื่อความเข้าใจระหว่างชนในชาติที่มีความสำคัญยิ่ง เป็นรากฐานของความเจริญในทุกด้าน ดังนั้น การจะรักษา และส่งเสริมภาษาไทยให้คงอยู่ จำเป็นจะต้องเริ่มจากการสร้างพื้นฐานที่ดีให้แก่ักเรียนตั้งแต่ระดับประถมศึกษา เพื่อไปใช้ในการเรียนรู้วิชาอื่นต่อไป จุดประสงค์ทั่วไปของหลักสูตรภาษาไทยจึงเน้นให้ผู้เรียนมีการพัฒนา และมีทักษะทางภาษาทั้งในการฟัง พูด อ่าน และเขียน ด้วยความเข้าใจหลักเกณฑ์ เพื่อให้ภาษาติดต่อกิจกรรมฟัง และการถ่ายทอด ความรู้สึกนึกคิดอย่างมีประสิทธิภาพ ถูกต้องเหมาะสมกับกาลเทศะ และบุคคล ดังที่จุดประสงค์ของหลักสูตรภาษาไทยข้อ 6 กล่าวว่า "ได้สามารถนำผลการเรียนภาษาไทยมาช่วยในการคิด ตัดสินใจ แก้ปัญหา และวินิจฉัยเหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล โดยไม่ต้องอยู่ภายใต้อิทธิพลการโฆษณาชวนเชื่อใด ๆ" (ศึกษาธิการ กระทรวง, 2522)

ภาษาที่มีความสำคัญ และมีส่วนเกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์มาก เพราะมนุษย์ใช้ภาษาในการสื่อความหมาย ติดต่อกับทำความเข้าใจกัน เป็นเครื่องมือสำคัญในการสืบทอดวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ ไปสู่รุ่นหลัง อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้เกิดการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมอีกด้วย ก่อนนี้มนุษย์ใช้เสียงแสดงแนวคิดของตนออกมาเป็นคำพูดต่อมาจึงมีการใช้รูปภาพและเครื่องหมาย เป็นสัญลักษณ์ในการแสดงความคิด ต่อมาการเขียนจึงเกิดขึ้น ซึ่งการเขียนมีความสัมพันธ์กับการฟัง การอ่าน การดู การสังเกต วัสดุสิ่งของอื่น ๆ ก่อน แล้วจึงสามารถนำมาเขียนถ่ายทอดให้ผู้อื่นเข้าใจได้

ทักษะการเขียน เป็นทักษะที่ถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดของตนเอง ให้ผู้อ่านได้รับรู้ และเข้าใจออกมาเป็นตัวหนังสืออย่างมีจุดมุ่งหมาย แทนการถ่ายทอดโดยใช้คำพูด การเขียนจะเป็นการสื่อความหมายที่เป็นลายลักษณ์อักษรที่เป็นหลักฐานอย่างชัดเจนกว่าทักษะอื่น ซึ่งการเขียนมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในชีวิตประจำวัน เช่น การเขียนจดหมาย เขียนบันทึก

เขียนสัญญา ฯลฯ การเขียนดังกล่าวต้องอาศัยทักษะของการเขียนทั้งสิ้น ผู้ที่จะมีความสามารถทางการเขียนได้จะต้องมีพื้นฐาน ทักษะในการฟัง พูด และอ่านมาก่อน ด้วยเหตุที่ทักษะการเขียนเป็นกระบวนการต่อเนื่องที่จะต้องอาศัยพื้นฐานและประสบการณ์เดิมมาประกอบกับความคิดของตน แล้วจึงเรียบเรียงออกมาเป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งจะเห็นได้ว่าผู้ที่มีความรู้ด้านต่าง ๆ มากมายนั้น ยังไม่สามารถที่จะเขียนได้ดี ถ้าหากไม่มีความคิดหรือจินตนาการมนุษย์เมื่อมีความคิดในเรื่องใด ๆ ก็ตาม มักอยากจะถ่ายทอดความคิดของตนไปให้ผู้อื่นได้รับรู้ ได้รับทราบเรื่องราวของตน ในการถ่ายทอดความคิดนั้น สามารถทำได้โดยการเขียน ความคิดจึงเป็นพื้นฐานอย่างหนึ่งของการเขียน กล่าวคือต้องคิดได้เสียก่อนจึงจะเขียนได้ สิทธา นิธิจภูวาล และคณะ (2514) กล่าวว่า การเขียนเป็นการถ่ายทอดความคิดและความรู้สึกไปสู่ผู้อ่าน หลักการเขียนต้องประกอบไปด้วย 2 ชั้นคือ ชั้นการคิด และชั้นการเขียนทั้ง 2 ชั้นนี้ จะแยกจากการมีได้ ผู้เขียนควรเริ่มต้นด้วยการคิดถึงสิ่งใกล้ตัวเองก่อน จากนั้นจึงค่อยคิดไปถึงสิ่งที่อยู่ห่างจากตัวออกไปเป็นลำดับ และการเขียนทุกครั้งจะต้องมีจุดมุ่งหมายก่อนเสมอว่าต้องการเขียนเพื่ออะไร และเขียนในโอกาสใด

การพัฒนาทักษะการเขียนจึงควรพัฒนาควบคู่ไปกับทักษะการคิด เพราะการเขียนจะช่วยให้เด็กได้แสดงความคิดอย่างเสรี สามารถจินตนาการ และใช้ภาษาติดต่อสื่อสารได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ซึ่งอาจจะก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ได้ในเวลาต่อมา การเขียนจึงมีส่วนช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะทางความคิด ด้วยการฝึกฝนให้รู้จักการแก้ปัญหาจากบทเรียน มีเจตคติที่ดีและมีความมั่นใจในตนเอง กล้าแสดงความคิดเห็นเหล่านั้นออกมาเป็นตัวอักษรให้ผู้อ่านเข้าใจตามที่ตนประสงค์ ครูจึงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญที่จะคอยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความคิดจินตนาการ โดยสร้างบรรยากาศให้ผู้เรียนมีความสบายใจ และคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นสำคัญ เพราะประสบการณ์การเรียนรู้ของแต่ละบุคคลย่อมต่างกัน

การสอนในปัจจุบัน ยังไม่ได้ส่งเสริมให้เด็กคิดเท่าที่ควร ส่วนใหญ่จะเป็นการสอนแบบบรรยาย หรือบางครั้งก็บอกคำตอบให้นักเรียนเสียเลย นักเรียนยังไม่ทันคิดก็ทราบคำตอบ นักเรียนก็จะจำคำตอบไปโดยไม่ทราบเหตุผลว่า เป็นมาอย่างไร จะเห็นได้ว่านักเรียนที่มีสติปัญญาสูง แม้ว่าเขาจะมีคำตอบในแนวทางที่แปลกออกไป แต่เขาก็ไม่จำเป็นต้องเสี่ยงต่อการตอบในแบบที่ครูไม่ได้สอน หรือตอบในหลักการที่ยังไม่มีใครยอมรับ ในเมื่อเขาสามารถจดจำหลักการที่ครูสอน หรือที่ทุกคนยอมรับได้ เป็นเหตุจูงใจให้เขาคิดหาคำตอบแนวเดียว ส่วนนักเรียนที่มีระดับสติปัญญาปานกลางนั้น คำถามบางข้อเขาจดจำหลักการที่ครู

สอนไม่ได้ จึงจำเป็นจะต้องใช้ความสามารถและความคิดของเขาฟันหาคำตอบที่เขาคิดว่า น่าจะเป็นไปได้ เขาจึงมีโอกาสได้พัฒนาการคิดขึ้นมาบ้าง การสอนเขียนในปัจจุบัน ครูมักจะเน้นการเขียนที่ใช้ความจำ การเขียนแบบมีกฎเกณฑ์และยึดหลักภาษาเป็นส่วนใหญ่ กฎเกณฑ์ต่าง ๆ อาจทำให้เด็กรู้สึกเป็นเรื่องยากหรือหมดกำลังใจ จึงทำให้เขียนได้น้อย ดังนั้นในการพัฒนาทักษะการเขียนนั้น ๆ ครูไม่ควรเฉพาะเจาะจงกับการเขียน และไม่ควรมุ่งจำกัดในเรื่องตัวสะกดให้มาก ในระยะแรกควรยึดหลักการที่จะให้ผู้เขียนคิดเอง และเขียนเองโดยเสรี ครูเป็นเพียงผู้แนะนำและกระตุ้นความคิดแก่เด็ก อารี รังสินันท์ (2526) กล่าวว่านักเรียนที่ขาดทักษะในการคิด เพราะไม่ได้รับการฝึกฝนให้รู้จักคิดให้แจ่มแจ้งในสิ่งต่าง ๆ เมื่อไม่สามารถคิดได้แจ่มแจ้ง การเขียนเพื่อการสื่อสารก็พลอยไม่แจ่มแจ้งไปด้วย ครูจึงต้องฝึกให้นักเรียนรู้จักคิดและถ่ายทอดความคิดนั้นออกมาเป็นภาษาเขียน ซึ่งความคิดก็คือกระบวนการทางสมอง ที่คิดในลักษณะอเนกนัย คือ ความคิดหลายทิศทางหลายแง่หลายมุม คิดได้กว้างไกลอันนำไปสู่การคิดค้น พบสิ่งแปลกใหม่ ด้วยการตัดแปลงปรุงแต่งจากความคิดเดิมผสมผสานกันให้เกิดสิ่งใหม่ ๆ รวมถึงการคิดจินตนาการที่จะก่อให้เกิดความแปลกใหม่ ซึ่งจะทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาขึ้นได้

ในการเขียนนั้น นักเรียนจะต้องนำความรู้ความสามารถหลาย ๆ ด้านมาผสมผสานกัน ต้องรู้จักอ่านและฟังมาก ประการสำคัญคือ รู้จักที่จะลำดับความคิด ความรู้ให้ต่อเนื่องกัน มีเหตุผลมีผล ซึ่งใช้จะเป็นของง่าย จึงเป็นเหตุให้นักเรียนท้อใจ ฉะนั้นครูจึงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญที่จะหากวิธีการสอนใหม่ ๆ มาทำให้นักเรียนเกิดความสนใจ เกิดแนวคิดต่าง ๆ ที่จะถ่ายทอดความคิดออกมาเป็นภาษาเขียนให้คนอ่าน เข้าใจตรงกับที่ตนต้องการ สิ่งที่มีมักจะเป็นปัญหาในการสอนทักษะการเขียนก็คือ นักเรียนไม่สามารถคิดและเขียนออกมาได้ ธนรัชฎ์ ศิริสวัสดิ์ (2529) ได้เสนอวิธีการที่จะทำให้นักเรียนสามารถคิดและเขียนออกมาได้นั้น อาจใช้วิธีตั้งคำถามตนเองเพื่อช่วยให้ความคิดแจ่มชัดขึ้น โดยอาจเริ่มต้นจากคำถามอะไร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร และทำไม จนกระทั่งเกิดความคิดที่แจ่มชัดในใจ เพราะการตั้งคำถามตนเองจะทำให้ได้ใช้ความคิดในการแสวงหาคำตอบ ซึ่งอาจจะได้คำตอบในทันที หรืออาจต้องไปหาข้อมูลด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ได้คำตอบ ซึ่งจะก่อให้เกิดความคิดที่แจ่มชัดในใจพอที่จะเขียนถ่ายทอดความคิดเหล่านั้นได้ เมื่อเกิดความคิดแล้วก็จะลงมือเขียนตามขั้นตอนคือวางโครงเรื่องลำดับความคิดและเรียบเรียงความคิดนี้เป็นคำ เป็นประโยค เป็นย่อหน้า

การสอนเขียนที่ส่งเสริมการพัฒนาความคิดได้มากคือ การสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ สมเกียรติ รัชมณี (2528) กล่าวว่า การสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์แก่นักเรียนเป็นการพัฒนาตัวผู้เรียนถึง 2 ประการ คือ เป็นการฝึกทักษะการเขียนเพื่อพัฒนาสมรรถภาพทางการเขียนของนักเรียนให้ดีขึ้น ในอันที่จะก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการถ่ายทอด ความคิด และสื่อความหมายให้เกิดประโยชน์ตามที่ต้องการ และเป็นการฝึกทักษะการคิดเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนให้กว้างขวาง สมิต (Smith, 1972) กล่าวว่า การจัดสถานการณ์ที่ส่งเสริมการเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยครูต้องเตรียมโครงการจัดวิธีต่าง ๆ ที่จะนำคำใหม่ให้เด็กรู้จัก และนำไปใช้ในการเรียนอย่างมีชีวิตชีวา วิธีการต่าง ๆ นั้น ได้แก่

1. ใช้คำถามเพื่อเร้าให้เด็กทำงาน
2. สร้างบรรยากาศในการเขียน ได้แก่
 - 2.1) เปิดดนตรีเบา ๆ ขณะเด็กทำงาน
 - 2.2) นำเสียงแปลก ๆ มาให้เด็กฟังเพื่อใช้ดึงดูดใจ
 - 2.3) ให้อ่านคำประพันธ์หรือเขียนเรื่องจากภาพ
 - 2.4) ให้นำบรรยายตามจินตนาการ
 - 2.5) จัดฉายภาพยนตร์ ที่เร้าให้เกิดจินตนาการ
3. ใช้ความคิดเชิงสมมติ หรือความคิดที่ชวนสงสัยใคร่รู้ เพื่อให้เด็กสร้างเรื่องราวต่อ เช่น สมมติตนเองว่าเป็นไอศกรีม แล้วจะเป็นอย่างไร

นอกจากนี้ ฉวีวรรณจินดาพล (2528) ยังได้กล่าวถึงการสอนเขียนแบบสร้างสรรค์ว่า ครูควรให้ความรัก ความอบอุ่น สนใจพฤติกรรม คำพูด กริยาท่าทางของเด็ก กล่าวชมเชยให้กำลังใจไม่บังคับหรือลงโทษ ควรใช้กิจกรรมหลาย ๆ แบบ โดยสร้างและใช้อุปกรณ์ที่น่าสนใจ ไม่คาดหวังผลงานจนเกินไป เมื่อเด็กพร้อมที่จะเขียนก็ควรเริ่มจากการเขียนเป็นคำที่มีความหมาย เป็นการนำประสบการณ์หรือกิจกรรมให้กับเด็กหลาย ๆ อย่าง เช่น คำที่มีความหมายคล้ายกับคำเปรียบเทียบ คำตรงข้าม จากคำก็เขียนเป็นวลีต่าง ๆ เขียนเป็นประโยค เขียนเป็นย่อหน้า และในที่สุด เขียนเป็นเรื่องตามความคิดของตนเองอย่างมีชีวิตชีวา

วิธีที่สามารถก่อให้เกิดความคิดไปสู่การเขียนนั้นอาจทำได้หลายวิธี เช่น การสอนด้วยกิจกรรมซินแนคติกส์ ซึ่ง กอร์ดอน (Gordon, 1972) เป็นผู้คิดขึ้น กิจกรรมซินแนคติกส์

เป็นกิจกรรมการสอนที่มุ่งเน้นการพัฒนาความคิดให้แก่ผู้เรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเกิดความคิด เกิดประสบการณ์ ได้คิดในแง่ต่าง ๆ ที่นอกเหนือไปจากบทเรียนที่ครูกำหนด วิธีนี้จะพัฒนาทักษะการคิดโดยใช้การอุปมา (metaphorical forms หรือ analogy) หรือการเปรียบเทียบให้นักเรียนได้คิดพิจารณาอย่างละเอียด และเป็นระบบที่ดี อันเป็นลักษณะเด่นของการสอนด้วยกิจกรรมซินแนคติกส์ กิจกรรมซินแนคติกส์ จึงเป็นกิจกรรมหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะการเขียนได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้เพราะเป้าหมายหลักก็คือการใช้กิจกรรมเพื่อฝึกฝนให้ผู้เรียนเกิดความคิด จินตนาการ โดยใช้การเปรียบเทียบเป็นเครื่องมือในการคิด ซึ่งทำให้มีโอกาสพิจารณาปัญหาในบทเรียน หรือด้านอื่น ๆ ในมุมมองที่แปลกไปและชัดเจนยิ่งขึ้น นักเรียนสามารถจะเขียนเรื่องราวที่แปลกใหม่กว่าที่เคยเป็น การสอนโดยใช้กิจกรรมซินแนคติกส์ ประกอบด้วย

1. การเปรียบเทียบแบบตรง (direct analogy) เป็นการเปรียบเทียบแบบง่าย ๆ ระหว่างของ 2 สิ่ง ความคิด 2 ความคิด สิ่งที่น่ามาเปรียบเทียบกันจะเป็นอะไรก็ได้ เช่น สัตว์ นิช สิ่งของ สถานที่หรืออื่น ๆ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนมองเห็นบทเรียนในแนวทางและความคิดใหม่ เช่น การเปรียบเทียบการเขียนจดหมายกับหนอน หรือปากสวย เป็นกระจับ เป็นต้น

2. การเปรียบเทียบแบบบุคคล (personal analogy) เป็นการเปรียบเทียบโดยนำตัวผู้เรียนไปเป็นบางสิ่งบางอย่างที่ครูยกขึ้น การเปรียบเทียบเช่นนี้ จะช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในบทเรียน มองเห็นบทเรียนเป็นสิ่งที่ไม่ไกลจากตัว มองเห็นแนวทางในการคิดสร้างสรรค์จากฐานความคิดของตนเอง และฐานความคิดจากสิ่งที่ให้เปรียบเทียบ ตัวอย่างเช่น ถ้าสมมติให้นักเรียนเป็นหนอน...ชยะ...ต้นไม้...เงิน แล้วรู้สึกอย่างไร

3. การเปรียบเทียบแบบคู่คำขัดแย้ง (compressed conflict) เป็นการเปรียบเทียบอีกชนิดหนึ่งที่นำคำที่ขัดแย้งกันสองคำมาสร้างเป็นคำใหม่ และเป็นความคิดรวบยอดใหม่ เช่น ถนอมความรักด้วยความรุนแรง ไฟเย็น หน้าขึ้นนอกตรม เป็นต้น

กิจกรรมนี้ครูจะมีบทบาทเป็นเพียงผู้ริเริ่ม และคอยดำเนินการเรียนการสอนตามบทเรียน และขั้นตอนที่จัดเตรียมไว้ มีบทบาทคอยกระตุ้นความคิดของผู้เรียนตลอดเวลา ครูไม่มีบทบาทจะไปคอยชักนำความคิดของผู้เรียนให้ไปทิศทางใดทิศทางหนึ่ง แต่จะต้องกระตุ้นให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดของตัวเองให้มากที่สุด ผู้เรียนจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในกระบวนการ

การเรียนการสอน คือ มีอิสระในการคิด แสดงความคิด อภิปราย ถกเถียงกันตามบทเรียน ยิ่งผู้เรียนแสดงความคิดมากเท่าใด การมองเห็นสิ่งใหม่ ๆ ก็ย่อมมีมากขึ้นเท่านั้น ลักษณะการเรียนก็เป็นไปอย่างสนุกสนานไม่เบื่อหน่าย บรรยากาศการเรียนก็เต็มไปด้วยความพึงพอใจทั้งผู้สอน และผู้เรียน นอกจากจะช่วยฝึกฝนการคิดแล้ว สิ่งที่จะได้ตามมาก็คือ ความสัมพันธ์ในกลุ่ม และทักษะการเขียนที่พัฒนาขึ้น

การเรียนการสอนด้วยกิจกรรมนี้ ครูจะต้องเปิดกว้างต่อแนวความคิดของผู้เรียน ยอมรับแนวคิด ของผู้เรียนที่แสดงออกมา แม้ว่าความคิดนี้จะไม่ดีหรือไม่เหมาะสมก็ตามที่ ครูจะต้องไม่ตัดสินความคิดเห็นของนักเรียนว่าถูกหรือไม่ ดีหรือไม่ดี หรือเหมาะสม ไม่เหมาะสม แต่อย่างไรก็ตาม ท่าทีของครูต้องยอมรับความคิดเห็นของผู้เรียน ไม่ปิดกั้นความคิดของผู้เรียน ทั้งนี้เพราะการสอนด้วยกิจกรรมชินเนคติกส์นั้น ไม่ได้เปลี่ยนแปลงเนื้อหา เพียงแต่ทำให้เนื้อหามีชีวิตชีวามากขึ้น นักเรียนยังคงได้รับความรู้ทางวิชาการ เช่นเดียวกัน ชินเนคติกส์จึงเป็นกิจกรรมที่จะจุดความคิดที่มีอยู่ในตัวของนักเรียนให้ไหลล้นออกมา ซึ่งสอดคล้องกับ นิตยา ฤทธิโยธี (2518) ที่ว่าทัศนคติที่เกี่ยวกับการเขียนอย่างสร้างสรรค์ของครูเป็นสิ่งสำคัญที่สุด ถ้าครูไม่มีความเห็นอกเห็นใจ ไม่มีความเข้าใจและไม่ส่งเสริมหรือช่วยเหลือแล้ว เด็กจะไม่กล้าแสดงความรู้สึก หรือความคิดภายในให้ผู้ที่ไม่สนใจฟัง หรือคอยตำหนิถ้อยคำที่เด็กใช้ ครูจะต้องเป็นผู้เข้าใจและคอยสนับสนุนส่งเสริมให้เด็กแสดงออก และจะต้องแสดงความสนใจกระตือรือร้นในการที่จะปูพื้นฐานในการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์แก่เด็ก

การผสมผสานกิจกรรมชินเนคติกส์นั้น สามารถจะสอดแทรกในวิชาต่าง ๆ ตามหลักสูตรหรือสอนโดยยึดหลักสูตรเป็นแกน เช่น หลักสูตรประถมศึกษา ก็สามารถสอนได้ทั้ง 4 กลุ่มวิชา คือ กลุ่มทักษะ กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต และกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ การนำกิจกรรมชินเนคติกส์ไปใช้ในการสอนวิชาภาษาไทยนั้น จะทำให้นักเรียนมีอิสระภาพในการใช้จินตนาการทางความคิดของตน

กอร์ดอน (Gordon, 1972) กล่าวว่า กิจกรรมชินเนคติกส์เป็นกิจกรรมรูปแบบหนึ่งที่ดีเยี่ยมในการนำไปพัฒนาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งในการเขียนเพื่ออธิบายสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยเฉพาะ หรือการเขียนเพื่อแสดงประสบการณ์หรืออารมณ์ความรู้สึก

ต่าง ๆ ให้ผู้อื่นรับรู้ นั้น การใช้ศิลปะภาษา ที่สละสลวยและเหมาะสมเป็นสิ่งสำคัญ กิจกรรม
 ซินแนคติกส์จะช่วยพัฒนาความคิด และสำนวนการเขียนให้สูงขึ้น เพราะการใช้กิจกรรมการ
 เปรียบเทียบจะช่วยกระตุ้นจินตนาการของนักเรียน และช่วยให้พวกเขาสามารถถ่ายทอด
 ความรู้สึกนึกคิด เป็นการเขียนได้เป็นอย่างดี นักเรียนสามารถจะแสวงหาความคิดใหม่ ๆ
 มีความมั่นใจกับความคิดที่แปลกแหวกแนว ยอมรับความคิดของตนเองและผู้อื่น อันเป็นพื้นฐาน
 สำคัญสำหรับนักเรียนในระดับประถมศึกษา ทั้งนี้เพราะปัญหาที่ทำให้นักเรียนไม่ประสบผล
 สำเร็จในการเขียน มีสาเหตุมาจาก นักเรียนขาดทักษะการคิด ขาดการฝึกฝนในการเขียน
 เมื่อไม่ได้รับการฝึกฝนให้รู้จักคิดให้แจ่มแจ้ง และไม่ได้ฝึกฝนการเขียนให้เกิดความชำนาญ
 การเขียนก็พลอยไม่แจ่มแจ้งและไม่ถูกต้องไปด้วย นอกจากนี้ วิธีการสอนของครูยังเป็นแบบ
 เก่า โดยการกำหนดเรื่องให้นักเรียนเขียน และเคร่งครัดต่อการใช้ภาษามากเกินไป จึง
 เป็นการจำกัดความคิด ทำให้นักเรียนไม่อยากเขียน และเกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเขียน
 ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงนำการสอนด้วยกิจกรรมซินแนคติกส์ มาใช้ในการเรียนการสอน เพื่อพัฒนา
 ทักษะการเขียนในวิชาภาษาไทย และช่วยส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะการคิดควบคู่ไปกับ
 การพัฒนาทักษะการเขียน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ตั้งแต่ในระดับประถมศึกษา ให้รู้จักคิด
 จินตนาการ และใช้ความรู้สึกของนักเรียนที่มีอยู่ในตัวเอง แสดงออกโดยการเขียนเป็นลาย
 ลักษณ์อักษรให้ผู้อื่นได้ทราบและเข้าใจ อันจะเป็นการเสริมสร้างทักษะ ความคิดและการเขียน
 ให้ควบคู่ไปกับความรู้ทางวิชาการ ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในวิชาอื่น ๆ และในชีวิตประจำวัน
 วันต่อไปได้ โดยการเริ่มต้นจากการเขียนเป็นคำ เป็นวลี หรือประโยคก่อน ซึ่งการเขียนนั้น
 จะไม่คำนึงถึงกฎเกณฑ์มากไปกว่าการเขียนเพื่อแสดงความคิดต่าง ๆ

เนื่องด้วยนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เป็นวัยที่กำลังสนใจศึกษาหาความรู้ด้าน
 ต่าง ๆ มีความคิดจินตนาการ มีเหตุผล และมีความสามารถทางด้านภาษาเขียน ทั้งนี้เพราะ
 ได้ผ่านการเรียนการสอนในการเขียนประเภทต่าง ๆ บ้างแล้ว จากในระดับชั้นประถมศึกษา
 ปีที่ 1-3 นักเรียนในระดับนี้สามารถจะคิดเปรียบเทียบเหตุการณ์หรือประสบการณ์ต่าง ๆ ได้
 การสอนเขียนโดยใช้กิจกรรมซินแนคติกส์จึงเป็นอีกกิจกรรมหนึ่ง ที่จะช่วยกระตุ้นความสนใจ
 และความคิดให้แก่เรียนอีกทางหนึ่ง รวมทั้งจะก่อให้เกิดทักษะความคิดในวิชาอื่น ๆ อีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนาทักษะการเขียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้กิจกรรม
ซินแนคติกส์

สมมติฐานของการวิจัย

การเรียนการสอนในระดับประถมศึกษา ส่วนใหญ่ผู้สอนมักคำนึงถึงการบรรยาย
เนื้อหาให้นักเรียนท่องจำในการนำไปตอบเท่านั้น จึงเป็นเหตุให้จำกัดอิสระในการคิด และ
การแสดงออกในด้านต่าง ๆ การพัฒนาทักษะการเขียนเป็นความสามารถในการจินตนาการ
สิ่งแปลกใหม่ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการที่จะส่งเสริมให้ประชาชนมีความคิดริเริ่ม และนำมา
พัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าต่อไป ดังนั้น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจึงควร
เน้นการจัดประสบการณ์ที่กระตุ้นความคิดของเด็กให้แปลกใหม่มีคุณภาพ และสามารถถ่ายทอด
ออกมาเป็นตัวหนังสือได้อย่างชัดเจน ดังเช่น งานวิจัยที่แสดงถึงการพัฒนาทักษะการเขียน
ดังต่อไปนี้

ประชุมพร ศุภรเจริญ (252๐) ศึกษาเรื่อง การสร้างแบบฝึกการเขียนแบบ
สร้างสรรค์ สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึก
การเขียนแบบสร้างสรรค์มีคะแนนเฉลี่ยของแบบทดสอบความคิดสร้างทางภาษาเพิ่มขึ้นอย่าง
มีนัยสำคัญที่ .๐5

จิมลิม โกวิทังกูร (253๐) ศึกษาเรื่องผลสัมฤทธิ์ ทักษะคิด และพัฒนาการด้าน
ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้แบบฝึกการเขียนอย่าง
สร้างสรรค์ และฝึกการเขียนอย่างอเนกนัย พบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกการเขียน
เชิงสร้างสรรค์ มีพัฒนาการความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาสูงขึ้น หลังการทดลองอย่างมีนัย
สำคัญที่ .๐5

โรเซน (Rosaen, 199๐) กล่าวว่า การพัฒนาทักษะการเขียนแก่เด็กในระดับ
ประถมศึกษา นั้น การจัดโปรแกรมเพื่อฝึกการเขียน จะต้องให้เด็กมีอิสระทางความคิด เมื่อ

ผ่านการฝึกการเขียนจากโปรแกรมประเภทต่าง ๆ แล้ว ประมาณ 5 สัปดาห์ เด็กสามารถพัฒนาทักษะการเขียนสูงกว่าเดิมร้อยละ 25 ถือว่าเป็นที่น่าพอใจ

จะเห็นได้ว่า จากการสำรวจงานวิจัย และศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมในเรื่องของการเขียนนั้น การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเกิดพัฒนาการทางด้านการเขียนจะทำให้เด็กมีทักษะทางความคิดเพิ่มขึ้น ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานข้อที่ 1 ว่า หลังจากเรียนด้วยกิจกรรมซินแนคติกส์ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีทักษะการเขียนสูงกว่าก่อนเรียน

เนื่องจากการเรียนการสอนภาษาไทยในชั้นเรียนปกติ ส่วนใหญ่สอนโดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอนแบบบรรยาย มีการอภิปรายซักถามบ้างเป็นบางครั้ง มีการฝึกทักษะโดยการใช้เกมและการทำแบบฝึกหัดจากเอกสาร กิจกรรมเหล่านี้ย่อมพัฒนาทักษะการคิดในอันที่จะถ่ายทอดไปสู่การเขียนของนักเรียนได้ส่วนหนึ่ง แต่ยังไม่มากเพียงพอ ดังนั้นกิจกรรมซินแนคติกส์ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมความคิดแก่เด็กนักเรียนในรูปแบบใหม่ น่าจะทำให้เด็กสามารถคิดและจินตนาการ ในอันที่จะถ่ายทอดไปสู่การเขียนได้มากกว่ากิจกรรมการสอนตามปกติ ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานข้อ 2 ว่า

นักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมซินแนคติกส์ มีความสามารถในการเขียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการสอนตามปกติ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2534 โรงเรียนเฉลิมสิริอนุสรณ์ กรุงเทพมหานคร จำนวน 2 ห้องเรียน ห้องละ 30 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 30 คน กลุ่มควบคุม 30 คน รวม 60 คน
2. ระยะเวลาในการทดลอง 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 ครั้ง ครั้งละ 1 ชั่วโมง ชั่วโมงละ 3 คาบ คาบละ 20 นาที
3. ทักษะการเขียนในการวิจัยนี้ หมายถึง เฉพาะทักษะการเขียนคำ วลี และประโยคเท่านั้น
4. ตัวแปรที่จะศึกษา
 - 4.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ กิจกรรมซินแนคติกส์

4.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ทักษะการเขียน

ข้อตกลงเบื้องต้น

การเรียนการสอนโดยใช้กิจกรรม สามารถพัฒนาทักษะการคิดในอันที่จะถ่ายทอดไปสู่การเขียนได้ ถึงแม้ว่าจะมีเนื้อหาแตกต่างกัน

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ทักษะการเขียน หมายถึง ความสามารถในการเขียนคำ วลี และประโยค

กิจกรรมซินเนคติกส์ (Synectics Activities) หมายถึง กิจกรรมการสอนโดยใช้วิธีอุปมาเพื่อเปรียบเทียบสิ่งที่ต้องการเรียนรู้หรือปัญหา กับสิ่งที่นักเรียนคุ้นเคย หรือคิดแปลงสิ่งที่นักเรียนคุ้นเคยให้แปลกออกไป วิธีการอุปมาดังกล่าว ซึ่งยึดแนวคิดของกอร์ดอน (Gordon, 1972) เป็นหลัก ประกอบด้วย การเปรียบเทียบแบบตรง การเปรียบเทียบแบบบุคคล และการเปรียบเทียบแบบคู่คำขัดแย้ง อันจะทำให้ผู้เรียนสามารถเสนอทริคเรียน หรืองานของบทเรียนในมิติที่แตกต่างไปจากกรอบแนวคิดเดิม ๆ ในรูปของคำ วลี และประโยค

การเปรียบเทียบแบบตรง (direct analogy) เป็นการเปรียบเทียบง่าย ๆ ระหว่างสิ่งของสองสิ่ง ความคิดสองความคิด สิ่งที่น่ามาเปรียบเทียบกันจะเป็นอะไรก็ได้ที่เราต้องการเปรียบเทียบ เช่น คน พืช สัตว์ สถานที่ และอื่น ๆ การเปรียบเทียบชนิดนี้ช่วยให้นักเรียนมองเห็นบทเรียนในแนวทางและความคิดใหม่ ๆ เช่น เปรียบเทียบการเขียนจดหมายกับหอน การเขียนจดหมายกับรถไฟ หรือปากสวยเหมือนกระจับ เป็นต้น

การเปรียบเทียบแบบบุคคล (personal analogy) เป็นการเปรียบเทียบโดยนำตัวผู้เรียนไปเป็นบางสิ่งบางอย่างที่ครูยกขึ้น การเปรียบเทียบเช่นนี้ ช่วยให้เด็กมีส่วนร่วมในบทเรียน มองเห็นบทเรียนเป็นสิ่งไม่ไกลจากตัว มองเห็นแนวในการคิดสร้างสรรค์จากฐานความคิดของตัวเอง และฐานความคิดจากสิ่งให้เปรียบเทียบ เช่น สมมติให้นักเรียนเป็นหอน เป็นรถไฟ หรือเมฆแล้วรู้สึกอย่างไร เป็นต้น

การเปรียบเทียบแบบคู่คำขัดแย้ง (compressed conflict) เป็นการเปรียบเทียบโดยนำคำที่ขัดแย้งกันสองคำมาสร้างเป็นคำใหม่ และเป็นความคิดรวบยอดใหม่ เช่น ถนอมความรักด้วยความรุนแรง ไฟเย็น หน้าขึ้นอกตรม เป็นต้น

กิจกรรมการสอนตามปกติ หมายถึง กิจกรรมการสอน โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ การสอนแบบบรรยาย การอภิปรายซักถาม และการฝึกทักษะ โดยการใช้เกม และการทำแบบฝึกหัดจากเอกสาร

การพัฒนาทักษะการเขียน โดยใช้กิจกรรมซินแนคติกส์ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงความสามารถในการเขียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ไปในทางที่ดีขึ้น โดยดูจากคะแนนทักษะการเขียนที่เพิ่มหลังจากเรียนด้วยกิจกรรมซินแนคติกส์ และมีคะแนนทักษะการเขียนสูงกว่าคะแนนทักษะการเขียนของนักเรียนด้วยกิจกรรมการสอนตามปกติ

แบบทดสอบทักษะการเขียน หมายถึง แบบทดสอบประเภทอัตนัยที่สร้างขึ้นเพื่อวัดความคิดและความสามารถของนักเรียนในการเขียน คำ วลี และประโยค โดยประเมินจากแนวคิด การใช้ภาษา และกลไกประกอบการเขียน

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หมายถึง นักเรียนโรงเรียนเฉลิมสิริอนุสรณ์ ปีการศึกษา 2534

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. เป็นแนวทางให้ครูนำกิจกรรมซินแนคติกส์ไปใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย เพื่อพัฒนาทักษะการเขียนของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
2. เป็นแนวทางให้ครูนำกิจกรรมซินแนคติกส์ไปใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนในวิชาอื่น ๆ รวมทั้งค้นคว้าหาวิธีการสอนในรูปแบบใหม่ให้เกิดประโยชน์มากขึ้น
3. เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนได้รู้จักคิดอย่างเป็นระบบ กล้าแสดงออก และยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น รวมทั้งกล้าเรียบเรียงความคิดของตน ออกมาเป็นการเขียนได้อย่างชัดเจน
4. เป็นแนวทางให้ผู้วิจัยท่านอื่นได้ศึกษาค้นคว้ารูปแบบการสอนด้วยกิจกรรมซินแนคติกส์ ได้กว้างขวางมากขึ้น